

**НАЦИОНАЛНО СЪСТЕЗАНИЕ ПО МАТЕМАТИКА
ЗА УЧЕНИЦИ ОТ ПРОФИЛИРАНИ ГИМНАЗИИ
И ПАРАЛЕЛКИ НА СОУ С ЧУЖДОЕЗИКОВ ПРОФИЛ,
Ловеч, 2008**

8. КЛАС

1. Да се намерят всички стойности на цифрите a , b и c , за които числото $\sqrt{a2bc}$ е цяло и се дели на 6. ($\overline{a2bc} = 10^3 \cdot a + 10^2 \cdot 2 + 10 \cdot b + c$).

Решение. Ако $\sqrt{a2bc}$ се дели на 6, то $A = \overline{a2bc}$ се дели на 36. Следователно $A = 36k^2$, където k е естествено число. Тъй като $36 \cdot 5^2 < 1000$ и $36 \cdot 17^2 > 9999$, то $k = 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16$. Ако $k = 10$ или 15 , то $A = p^2 \cdot 100$, т.e. p^2 завършива на 2, което не е възможно. Непосредствено се проверява, че $A = 36 \cdot 6^2 = 1296$ и $A = 36 \cdot 16^2 = 9216$ са единствените решения. Необходимо е да уточним, че при $a = 0$, числата 225 и 256 не се делят на 36.

2. Точката D е вътрешна за остроъгълния триъгълник ABC , като $DP \perp BC, P \in (BC)$ и $DQ \perp AB, Q \in (AB)$. Ако M е средата на страната AC , да се докаже, че $MP = MQ$ тогава и само тогава, когато $\angle PCD = \angle QAD$.

Решение. Нека K и L са съответно средите на отсечките AD и CD . Тогава $ML = AK = KD$ и $MK = CL = LD$, защото ML и MK са средни отсечи в триъгълника ADC . В правоъгълните триъгълници AQD и CPD KQ и LP са медиани към хипотенуите, така че $KQ = KD = ML$ и $LP = LD = MK$.

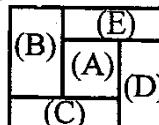
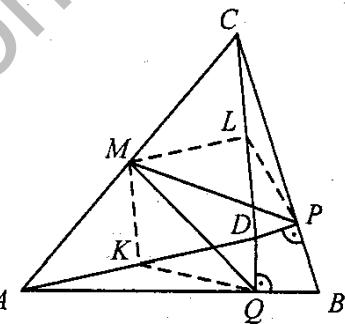
Ако $MP = MQ$, то $\triangle MKQ \cong \triangle PLM$ (II признак). Следователно $\angle MLP = \angle MKQ$. Но $\angle MLD = \angle MKD$, защото $MLDK$ е успоредник, та че $\angle DLP = \angle DKQ$.

Тъй като $\angle DAQ = \frac{1}{2} \angle DKQ$ и $\angle DCQ = \frac{1}{2} \angle DLP$, то $\angle PCD = \angle QAD$.

Ако $\angle PCD = \angle QAD$, то $\angle DLP = \angle DKQ$ и $\angle MLP = \angle MKQ$. Тогава $\triangle MKQ \cong \triangle PLM$ (I признак), откъдето $MQ = MP$.

3. Да се докаже, че от пет квадрата, всеки два от които са с различни дължини на страните, не може да се състави правоъгълник.

Решение. Петте квадрата имат страни с различни дължини и следователно един от тях има страна с най-малка дължина. Да изберем този квадрат и да долепим до него кой да е от останалите. Ако се опитаме да сглобим правоъгълник, на следваща стъпка някой от останалите три квадрата трябва да покрие защрихованата част. Тази ситуация се повтаря, докато четирите квадрата заобиколят този с най-малка страна, както е показано на чертежа. Нека квадрат (A) има страна с дължина a , квадрат (B) – b , квадрат (C) – c , квадрат (D) – d , и квадрат (E) – e . Тогава за дължините на страните са в сила равенствата $b = a + e$, $c = a + b$, $d = a + c$, $e = a + d$. Сборът на тези четири равенства е $4a = 0$, т.e. $a = 0$. Този резултат доказва твърдението.

**НАЦИОНАЛНО СЪСТЕЗАНИЕ ПО МАТЕМАТИКА
ЗА УЧЕНИЦИ ОТ ПРОФИЛИРАНИ ГИМНАЗИИ
И ПАРАЛЕЛКИ НА СОУ С ЧУЖДОЕЗИКОВ ПРОФИЛ,
Ловеч, 2008**

9. КЛАС

1. а) Да се докаже, че $\frac{2+\sqrt{3}}{\sqrt{2}+\sqrt{2+\sqrt{3}}} + \frac{2-\sqrt{3}}{\sqrt{2}-\sqrt{2-\sqrt{3}}} = \sqrt{2}$.

б) Ако x_1 и x_2 ($x_1 > x_2$) са корените на уравнението $x^2 - 4x + 1 = 0$, а y_1 и y_2 ($y_1 > y_2$) са корените на уравнението $y^2 - 3\sqrt{2}y + 3 = 0$, да се изчисли стойността на израза $\frac{x_1}{y_1} + \frac{x_2}{y_2}$.

Решение. а) Представяме $2+\sqrt{3}$ като $2+\sqrt{3} = \frac{4+2\sqrt{3}}{2} = \frac{1+2\sqrt{3}+3}{2} = \frac{(1+\sqrt{3})^2}{2}$. За знаменателя на първото събираме получаваме

$$\sqrt{2} + \frac{|1+\sqrt{3}|}{\sqrt{2}} = \sqrt{2} + \sqrt{\frac{(1+\sqrt{3})^2}{2}} = \sqrt{2} + \frac{1+\sqrt{3}}{\sqrt{2}} = \frac{3+\sqrt{3}}{\sqrt{2}} = \frac{\sqrt{3}(1+\sqrt{3})}{\sqrt{2}}.$$

Аналогично от $2-\sqrt{3} = \frac{4-2\sqrt{3}}{2} = \frac{(1-\sqrt{3})^2}{2}$ получаваме

$$\sqrt{2} - \sqrt{\frac{(1-\sqrt{3})^2}{2}} = \sqrt{2} - \frac{|1-\sqrt{3}|}{\sqrt{2}} = \sqrt{2} - \frac{\sqrt{3}-1}{\sqrt{2}} = \frac{2-\sqrt{3}}{\sqrt{2}} = \frac{\sqrt{3}(1-\sqrt{3})}{\sqrt{2}}.$$

Окончателно $A = \frac{\sqrt{2}(1+\sqrt{3})^2}{2\sqrt{3}(1+\sqrt{3})} + \frac{\sqrt{2}(1-\sqrt{3})^2}{2\sqrt{3}(\sqrt{3}-1)} = \frac{1}{\sqrt{6}}(1+\sqrt{3}+\sqrt{3}-1) = \frac{2\sqrt{3}}{\sqrt{2}\sqrt{3}} = \sqrt{2}$.

б) Корените на уравнението $x^2 - 4x + 1 = 0$ са $x_{1,2} = 2 \pm \sqrt{3}$, а на уравнението

$y^2 - 3\sqrt{2}y + 3 = 0$ са $y_{1,2} = \frac{3\sqrt{2} \pm \sqrt{18-12}}{2} = \frac{3 \pm \sqrt{3}}{\sqrt{2}}$. Остава да забележим, че $\frac{x_1}{y_1} + \frac{x_2}{y_2} = A$ и вече знаем, че $A = \sqrt{2}$.

2. В триъгълника ABC точка J е центърът на вписаната окръжност, а D е петата на перпендикуляра, спуснат от C към ъглополовящата на $\angle CAB$. Описаната около триъгълника CJD окръжност пресича втори път страната BC в точка P , а правата DP пресича страната AB в точка Q . Да се докаже, че:

- а) точките Q и P лежат на вписаната в триъгълника ABC окръжност;
- б) ако $QD = CD$, то $AC = BC$.

Решение. а) От $\angle JDC = 90^\circ$ следва, че CJ е диаметър и $\angle JPC = 90^\circ$, т.e. P лежи на вписаната в $\triangle ABC$ окръжност. Означаваме $AJ \cap BC = L$, $\angle CAB = \alpha$, $\angle ABC = \beta$ и $\angle BCA = \gamma$. Тъй като $\angle JCD = \left(90^\circ - \frac{\alpha}{2}\right) - \frac{\gamma}{2} = \frac{\beta}{2}$, то J е между A и D . Ако D е между

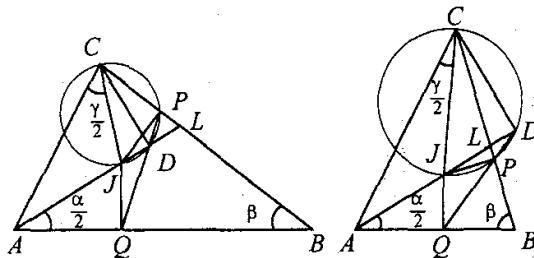
J и L , то $\angle JPD = \angle JCD = \frac{\beta}{2}$ и $\angle QPB = 90^\circ - \angle JPD = 90^\circ - \frac{\beta}{2}$. Ако L е между J и D , то $\angle JPD = 180^\circ - \angle JCD = 180^\circ - \frac{\beta}{2}$ и $\angle QPB = \angle CPD = \angle JPD - 90^\circ = 90^\circ - \frac{\beta}{2}$.

Тогава $\angle PQD = 180^\circ - (\angle QPB + \angle QBP) = 90^\circ - \frac{\beta}{2}$ и следователно $QB = PB$, т.e. Q лежи на вписаната в $\triangle ABC$ окръжност.

6) От $\angle AQC = 90^\circ + \frac{\beta}{2} = \angle AJC$ и $\angle CAD = \frac{\alpha}{2} = \angle DAQ$ следва, че $\triangle AQD \sim \triangle AJC$.

Тогава $\frac{AQ}{AJ} = \frac{QD}{JC}$. Но $QD = CD$, така че $\frac{AQ}{AJ} = \frac{CD}{JC}$, откъдето $\triangle AQJ \sim \triangle CDJ$ и

$\angle JAQ = \frac{\alpha}{2} = \angle JCD$. Но $\angle JCD = 90^\circ - \left(\frac{\alpha}{2} + \frac{\gamma}{2}\right) = \frac{\beta}{2}$. Следователно $\alpha = \beta$ и $AC = BC$.

3. Нека x е реален корен на уравнението $x^5 - x^3 + x = 2$. Да се докаже, че $3 < x^6 < 4$.

Решение. Записваме условието като $x(x^4 - x^2 + 1) = 2$ и понеже $x^4 - x^2 + 1 > 0$ за всяко x , то $x > 0$. Но $x^4 - x^2 + 1 \geq x^2$, откъдето $2 \geq x \cdot x^2 = x^3$. Равенството е при $x = 1$, но тази стойност не е корен на уравнението. Следователно $x^3 < 2$ и тъй като $x^3 > 0$, то $x^6 < 4$. От друга страна имаме $x^6 = x^4 - x^2 + 2x$ и $x^4 = x^2 - 1 + \frac{2}{x}$. Тогава

$$x^6 = x^2 - 1 + \frac{2}{x} - x^2 + 2x = -1 + 2\left(x + \frac{1}{x}\right) \geq -1 + 2 \cdot 2 = 3.$$

Понеже $x \neq 1$, неравенството е строго, т.е. $x^6 > 3$.

**НАЦИОНАЛНО СЪСТЕЗАНИЕ ПО МАТЕМАТИКА
ЗА УЧЕНИЦИ ОТ ПРОФИЛИРАНИ ГИМНАЗИИ
И ПАРАЛЕЛКИ НА СОУ С ЧУЖДОЕЗИКОВ ПРОФИЛ,
Ловеч, 2008**

10. КЛАС

1. Дадено е уравнението $(m^2 + 2)x^2 - 2(m^2 + m + 2)x + 2m = 0$, където m е реално число.

a) Да се докаже, че уравнението има два различни реални корена x_1 и x_2 за всяка стойност на m .

b) Да се докаже, че за всяко m са в сила неравенствата $\frac{4-\sqrt{2}}{2} \leq x_1 + x_2 \leq \frac{4+\sqrt{2}}{2}$.

Решение. а) Пресмятаме дискриминантата на уравнението по съкратената формула $(m^2 + m + 2)^2 - 2m(m^2 + 2) = m^4 + 5m^2 + 4 > 0$, което показва, че уравнението има два различни реални корена.

б) От формулите на Виет следва, че $x_1 + x_2 = \frac{2(m^2 + m + 2)}{m^2 + 2} = 2 + \frac{2m}{m^2 + 2}$.

Понеже $\frac{4 \pm \sqrt{2}}{2} = 2 \pm \frac{\sqrt{2}}{2}$, задачата се свежда до доказване на неравенствата

$-\frac{1}{2\sqrt{2}} \leq \frac{m}{m^2 + 2} \leq \frac{1}{2\sqrt{2}}$, които от своя страна са еквивалентни с $(m \pm \sqrt{2})^2 \geq 0$.

2. В равнобедрения трапец $ABCD$ ъглите при основата AB са равни на 30° , диагоналът AC е ъглополовяща на $\angle DAB$, ъглополовящата на $\angle BCD$ пресича AB в точка M , а отсечката DM пресича AC в точка N . Да се намери лицето на триъгълника AMN , ако лицето на трапеца е $2 + \sqrt{3}$.

Решение. Понеже AC е ъглополовяща на $\angle DAB$, то $AD = DC = CB = b$. От правоъгълния $\triangle CHB$ намираме $CH = \frac{b}{2}$ и $BH = \frac{\sqrt{3}}{2}b$. Тъй като $AB = CD + 2HB = (1 + \sqrt{3})b$,

то $S_{ABCD} = \frac{AB + CD}{2} \cdot CH = \frac{(2 + \sqrt{3})b^2}{4}$.

Оттук $b = 2$, $AB = 2 + 2\sqrt{3}$.

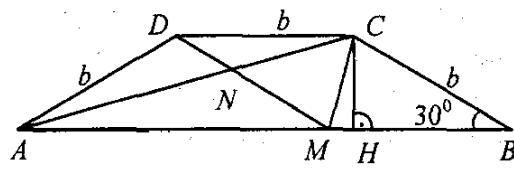
Тъй като $\angle MCB = \frac{1}{2}\angle DCB = 75^\circ$, то

$\angle MCB = \angle CMB = 75^\circ$ и $MB = 2$. Тогава

$AM = 2\sqrt{3}$ и $S_{AMC} = \frac{1}{2}AM \cdot CH = \sqrt{3}$. Тъй като $\frac{S_{AMN}}{S_{AMC}} = \frac{AN}{AC}$, то $S_{AMN} = \frac{AN}{AC} \cdot S_{AMC}$.

От $\triangle AMN \sim \triangle CDN$ намираме $\frac{AN}{NC} = \frac{AM}{CD} = \sqrt{3}$, така че $\frac{AN}{AC} = \frac{3 - \sqrt{3}}{2}$.

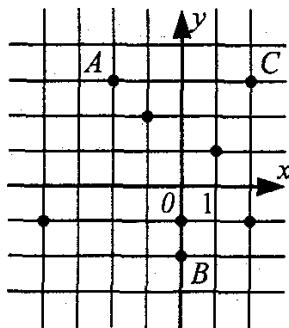
Оттук $S_{AMN} = \frac{3 - \sqrt{3}}{2} \cdot \sqrt{3} = \frac{3}{2}(\sqrt{3} - 1)$.

3. В координатната система са отбелязани 8 точки с целочислени координати, както е показано на фигурата.

а) Графиката на квадратната функция $k(x) = ax^2 + bx + c$ минава през точките A , B и C . Да се реши неравенството $\frac{k(x)}{x} \leq 0$.

б) Колко са всички квадратни функции с аргумент x , графиките на които минават през три от отбелязаните точки, като едната от тях е върхът на съответната парабола? (Отговорът да се обоснове.)

Решение. а) Тъй като координатите на точките A , B и C са съответно $(-2; 3)$, $(0; -2)$ и $(2; 3)$, то коефициентите на функцията $k(x)$ са решението на системата

$$\begin{cases} 4a - 2b + c = 3 \\ c = -2 \\ 4a + 2b + c = 3 \end{cases} \Leftrightarrow \begin{cases} 8a + 2c = 6 \\ 4b = 0 \\ c = -2 \end{cases} \Leftrightarrow \begin{cases} a = 1,25 \\ b = 0 \\ c = -2 \end{cases}. \text{ Следователно } k(x) = 1,25x^2 - 2.$$

Неравенството $\frac{1,25x^2 - 2}{x} \leq 0$ при $x \neq 0$ е равносилно на $x(x - 0,4\sqrt{10})(x + 0,4\sqrt{10}) \leq 0$.

Решението на последното неравенство е $x \in (-\infty; -0,4\sqrt{10}] \cup (0; 0,4\sqrt{10}]$.

б) Да отбележим, че на фигурата има три тройки точки такива, че точките от всяка тройка лежат на една права, т.е. определят линейна, а не квадратна функция. Освен това е очевидно, че кои да са две точки с равни първи координати не лежат на една и съща парабола. Ще използваме факта, че графиката на квадратната функция $y = ax^2 + bx + c$

е парабола с върхът точката $V\left(-\frac{b}{2a}; \frac{D}{4a}\right)$ и ос на симетрия правата $x = -\frac{b}{2a}$, минаваща през V и успоредна на оста Oy . Правата $x = -2$ е ос на симетрия за точките $(-4; -1)$ и $(0; -1)$ и следователно, здраво с точката A определят графика на квадратна функция. Аналогично точките $(-4; -1)$ и $(2; -1)$ са от графиката на функция с върхът точката $(-1; 2)$; точките $(0; -1)$ и $(2; -1)$ са от графиката на функция с върхът точката $(1; 1)$; а точките A и C лежат на параболи с върхът точка B и точка $(0; -1)$. Остана да проверим възможността две от дадените точки да са от ляв (десен) клон спрямо върха на парабола. Точки A , B и $(-1; 2)$ са от параболата $y = -1,5x^2 - 2,5x - 2$, но нито една от тях не е върхъ. Аналогично точките A , $(1; 1)$ и $(2; -1)$ са от параболата $y = -\frac{1}{3}x^2 - x + 2\frac{1}{3}$, но нито една от тях не е върхъ; точките B , C и $(1; 1)$ лежат на параболата $y = -\frac{1}{2}x^2 - 3\frac{1}{2}x - 2$, върхът на която не е точка C ; точките C и $(1; 1)$ не лежат на парабола с върхъ $(-4; -1)$ и точка C не е върхъ на параболата, минаваща през точките $(-4; -1)$ и $(-1; 2)$. Окончателно има 5 квадратни функции, които удовлетворяват условието на задачата.

**НАЦИОНАЛНО СЪСТЕЗАНИЕ ПО МАТЕМАТИКА
ЗА УЧЕНИЦИ ОТ ПРОФИЛИРАНИ ГИМНАЗИИ
И ПАРАЛЕЛКИ НА СОУ С ЧУЖДОЕЗИКОВ ПРОФИЛ,
Ловеч, 2008**

11 клас

1. В триъгълника ABC $AB = 2BC$ и $\cos(\angle ABC) = \frac{2}{3}$. Медианата AM и ъглополовящата BL се пресичат в точка K . Правата CK пресича AB в точка H .
- Да се докаже, че $CH \perp AB$.
  - Ако лицето на триъгълника ABC е S , да се намери лицето на четириъгълника $AHKL$.

Решение. а) Нека $BC = 2x$. Тогава $AB = 4x$ и $BM = CM = x$. Построяваме $MP \parallel CH$. По теоремата на Талес имаме $HP = PB = y$ и $\frac{AK}{KM} = \frac{AH}{HP} = \frac{4x - 2y}{y}$.

Но BK е ъглополовяща в $\triangle ABM$, така че $\frac{AK}{KM} = \frac{AB}{MB} = \frac{4x}{x} = 4$. Оттук $\frac{4x - 2y}{y} = 4$ и $y = \frac{2}{3}x$, т.e. $HB = \frac{4}{3}x$. От $\triangle CHB$ по косинусовата теорема намираме $CH^2 = \frac{20}{9}x^2$. Тогава от $CH^2 + HB^2 = BC^2$ следва, че $CH \perp AB$.

Забележка. Може да се приложи и теоремата на Чева: $\frac{BP}{PA} \cdot \frac{AC}{CB} \cdot \frac{CM}{MB} = 1$, $\frac{BH}{HA} \cdot 2 \cdot 1 = 1$, $HB = \frac{1}{2}AH = \frac{4}{3}x$.

б) $S_{AHKL} = S_{AHK} + S_{AKL}$. Тъй като AM е медиана, то $S_{ABM} = S_{ACM} = \frac{1}{2}S_{ABC} = \frac{1}{2}S$.

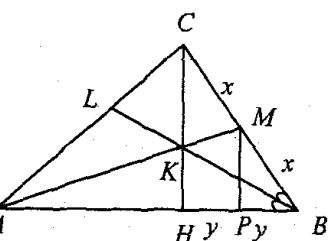
Но $\frac{S_{AKH}}{S_{ABM}} = \frac{AH}{AB} \cdot \frac{AK}{AM} = \frac{2}{3} \cdot \frac{4}{5} = \frac{8}{15}$ и $\frac{S_{AKL}}{S_{ACM}} = \frac{AL}{AC} \cdot \frac{AK}{AM} = \frac{2}{3} \cdot \frac{4}{5} = \frac{8}{15}$.

Тогава $S_{AKH} = \frac{8}{15} \cdot \frac{S}{2} = \frac{4}{15}S$ и $S_{AKL} = \frac{8}{15} \cdot \frac{S}{2} = \frac{4}{15}S$, откъдето $S_{AHKL} = S_{AHK} + S_{AKL} = \frac{8}{15}S$.

2. В таблица 10×100 (10 реда $\times$ 100 стълба) са вписани степени на двойката, както е показано на фигураната.

- Да се намери сборът на числата в таблицата.
- От таблицата по случаен начин е зачеркнато число. Каква е вероятността това число да е точен квадрат?

Решение. а) Събираме числата по редове и от всеки сбор изнасяме най-ниската степен на двойката:

1	2	4	8	...
2	4	8	16	...
4	8	16	32	...
8	16	32	64	...
...	...	...	...	...

$$S = (1 + 2 + 2^2 + \dots + 2^{99}) + (2 + 2^2 + 2^3 + \dots + 2^{100}) + (2^2 + 2^3 + 2^4 + \dots + 2^{101}) + \dots + (2^9 + 2^{10} + 2^{11} + \dots + 2^{108}) = (1 + 2 + 2^2 + \dots + 2^{99}) \cdot (1 + 2 + 2^2 + \dots + 2^9).$$

Двета множителя са сума на геометрична прогресия с първи член 1 и частно 2. Тогава

$$S = 1 \cdot \frac{2^{100} - 1}{2 - 1} \cdot 1 \cdot \frac{2^{10} - 1}{2 - 1} = (2^{100} - 1)(2^{10} - 1).$$

- В таблицата има написани 1000 числа. Точни квадрати са всички четни степени на 2. На първия ред има 50 четни степени на 2: $2^0 = 1, 2^2, \dots, 2^{98}$, на втория има още 50: $2^2, 2^4, \dots, 2^{100}$ и т.н. до последния 10-и ред: $2^{10}, 2^{12}, \dots, 2^{100}$. Така броят на четните степени $10 \cdot 50 = 500$. Търсената вероятност е $\frac{500}{1000} = 0,5$.

3. Дадени са шест реални числа $a_1 < a_2 < a_3 < a_4 < a_5 < a_6$.

a) Да се докаже, че уравнението

$$f(x) = (x - a_1)(x - a_6) + (x - a_2)(x - a_5) + (x - a_3)(x - a_4) = 0$$

има два различни реални корена.

б) Да се докаже неравенството $(a_1 + a_2 + a_3 + a_4 + a_5 + a_6)^2 > 12(a_1 a_6 + a_2 a_5 + a_3 a_4)$.

Решение. а) Имаме

$$f(a_3) = (a_3 - a_1)(a_3 - a_6) + (a_3 - a_2)(a_3 - a_5) + (a_3 - a_3)(a_3 - a_4).$$

Поради зададената наредба на числата $f(a_3) < 0$. По същия начин можем да определим знака на $f(a_6) = (a_6 - a_1)(a_6 - a_6) + (a_6 - a_2)(a_6 - a_5) + (a_6 - a_3)(a_6 - a_4)$ и да установим, че $f(a_6) > 0$. Тъй като $f(x)$ е квадратна функция от $f(a_3) < 0$ и $f(a_6) > 0$ следва твърдението в а).

б) Неравенството следва от това, че дискарица нантата на $f(x) = 0$ трябва да е положителна.

**НАЦИОНАЛНО СЪСТЕЗАНИЕ ПО МАТЕМАТИКА
ЗА УЧЕНИЦИ ОТ ПРОФИЛИРАНИ ГИМНАЗИИ
И ПАРАЛЕЛКИ НА СОУ С ЧУЖДОЕЗИКОВ ПРОФИЛ,
Ловеч, 2008**

12. КЛАС

1. а) Да се реши уравнението $(y-1)^3 + (y+1)^3 = \frac{7}{2}y^3$.

б) Да се намери броят на решенията на уравнението

$$(x^2 - x + 1)^3 + (x^2 + x + 1)^3 = a(x^2 + 1)^3$$

в зависимост от стойностите на реалния параметър a .

Решение. а) С помощта на формулите за съкратено умножение даденото уравнение се опростява до $2y^3 + 6y = \frac{7}{2}y^3$, откъдето $y^3 - 4y = 0$, т.e. $y(y-2)(y+2) = 0$. Следователно корените на уравнението са числата $-2, 0, 2$.

б) Числото 0 е корен на уравнението при $a = 2$. Нека $x \neq 0$. Разделяме двете страни на уравнението на x^3 и получаваме $\left(x + \frac{1}{x} - 1\right)^3 + \left(x + \frac{1}{x} + 1\right)^3 = a\left(x + \frac{1}{x}\right)^3$. Полагаме $x + \frac{1}{x} = y$, $|y| \geq 2$ и получаваме уравнението във вида $(y-1)^3 + (y+1)^3 = ay^3$. По подобен на а) начин го свеждаме до $y((a-2)y^2 - 6) = 0$ и тъй като $|y| \geq 2$, то $y \neq 0$ и остава възможността $(a-2)y^2 - 6 = 0$. При $a-2 < 0$ уравнението няма решение, а при $a > 2$ корените са $y = \pm\sqrt[3]{\frac{6}{a-2}}$. За да доведем тези корени до корени на даденото уравнение стойностите на параметъра трябва да се такива, че $\frac{6}{a-2} \geq 4$, т.e. $2 < a \leq \frac{7}{2}$.

Окончателно: при $a < 2$ и $a > \frac{7}{2}$ уравнението няма решение, при $a = 2$ има 1 корен, при $a = \frac{7}{2}$ има 2 корена и при $2 < a < \frac{7}{2}$ уравнението има 4 реални корена.

2. Даден е правотъгълният триъгълник ABC с хипотенуза AB . Допирателната в точка C към описаната около триъгълника ABC окръжност пресича окръжностите с диаметри AC и BC съответно в точки Q и P .

а) Да се изразят дълчините на отсечките AQ , PQ и BP чрез дълчините на страните $AB = c$, $BC = a$ и $CA = b$ на триъгълника.

б) Ако лицето на триъгълника ABC е равно на 1 и периметърът на четириъгълника $ABPQ$ е $5\sqrt{2}$, да се намерят острите ъгли на триъгълника ABC .

Решение. а) Тъй като $\angle CPB = \angle CQA = 90^\circ$, $\angle PCB = \angle CAB$ и $\angle QCA = \angle CBA$ (периферен и вписан ъгъл), то $\triangle ACQ \sim \triangle ABC$ и $\triangle BPC \sim \triangle BCA$.

Следователно $\frac{AQ}{AC} = \frac{CQ}{BC} = \frac{AC}{AB}$ и $\frac{BP}{BC} = \frac{CP}{AC} = \frac{BC}{AB}$.

Оттук $AQ = \frac{AC^2}{AB} = \frac{b^2}{c}$, $CQ = \frac{AC \cdot BC}{AB} = \frac{ab}{c}$, $BP = \frac{BC^2}{AB} = \frac{a^2}{c}$ и $CP = \frac{AC \cdot BC}{AB} = \frac{ab}{c}$.

Следователно $AQ = \frac{b^2}{c}$, $PQ = \frac{2ab}{c}$ и $BP = \frac{a^2}{c}$. От правоъгълните триъгълници APQ и BPQ намираме $AP = \frac{b}{c} \sqrt{b^2 + 4a^2}$ и $BQ = \frac{a}{c} \sqrt{a^2 + 4b^2}$.

б) Нека Π е периметърът на $ABPQ$.

$$\text{Тогава } \Pi = AB + BP + PQ + QA = c + \frac{a^2 + b^2 + 2ab}{c}.$$

$$\text{Тъй като } c^2 = a^2 + b^2 \text{ и } 2S = ab (\text{ } S_{ABC} = S), \text{ то } \Pi = c + \frac{c^2 + 2ab}{c} = 2c + \frac{4S}{c}.$$

При $\Pi = 5\sqrt{2}$ и $S = 1$ имаме $5\sqrt{2} = 2c + \frac{4}{c}$, откъдето $2c^2 - 5\sqrt{2}c + 4 = 0$. Решенията на това уравнение са $c_1 = 2\sqrt{2}$ и $c_2 = \frac{\sqrt{2}}{2}$. Тъй като $c^2 = a^2 + b^2 \geq 2ab = 4$, то $c \geq 2$, така че само c_1 удовлетворява условието. Ако $\angle CAB = \alpha$, $S = \frac{1}{2}c \cos \alpha \cdot c \sin \alpha = \frac{1}{4}c^2 \sin 2\alpha$.

Оттук имаме $1 = 2 \sin 2\alpha$, т.e. $\sin 2\alpha = \frac{1}{2}$, откъдето $2\alpha = 30^\circ$ или $2\alpha = 150^\circ$. Следователно острите ъгли на триъгълника ABC са 15° и 75° .

3. Основата $ABCD$ на права призма $ABCD A_1 B_1 C_1 D_1$ с околен ръб $AA_1 = b$ е ромб със страна $AB = a$ и $\angle DAB = \alpha$. Да се намери:

а) разстоянието от върха B_1 до равнината ACD_1 ;

б) отношението $\frac{AB}{AA_1}$, ако $\llbracket (ACD_1), (CDD_1 C_1) \rrbracket = 45^\circ$ и $\angle D_1 A B = 60^\circ$.

Решение. а) Нека $B_1 H \perp (ACD_1)$. Тъй като $ABCD$ е ромб, то $BD \perp AC$. Понеже призмата е права, то $BB_1 \perp (ABCD)$ и $BB_1 \perp AC$. Тогава $(BDD_1 B_1) \perp AC$, т.e. $(BDD_1 B_1) \perp (ACD_1)$. Следователно $B_1 H$ лежи в равнината $(BDD_1 B_1)$. Понеже $(BDD_1 B_1) \cap (ACD_1) = OD_1$, то $B_1 H \perp OD_1$.

В правоъгълника $BDD_1 B_1$ имаме $\triangle D_1 B_1 H \sim \triangle O D_1 D$, откъдето $B_1 H = \frac{DD_1 \cdot D_1 H}{OD_1}$. От правоъгълния $\triangle ODA$ намираме $OD = a \sin \frac{\alpha}{2}$ и тогава $OD_1 = \sqrt{b^2 + a^2 \sin^2 \frac{\alpha}{2}}$.

$$\text{Окончателно } B_1 H = \frac{2ab \sin \frac{\alpha}{2}}{\sqrt{b^2 + a^2 \sin^2 \frac{\alpha}{2}}}.$$

б) Нека $AP \perp (CDD_1 C_1)$. Понеже $(ABC) \perp (CDD_1)$, то P лежи на CD . Нека $PQ \perp CD_1$.

Тъй като $(CDD_1 C_1) \cap (ACD_1) = CD_1$, то $\llbracket (ACD_1), (CDD_1 C_1) \rrbracket = \angle PQA$. Тъй като $\angle PDA = \angle DAB$, то $PA = a \sin \alpha$, $DP = a \cos \alpha$ и $PC = a(1 + \cos \alpha)$. От правоъгълния $\triangle PCQ$ намираме $PQ = PC \sin(\angle PCQ) = PC \frac{DD_1}{CD_1}$, $PQ = \frac{a(1 + \cos \alpha)b}{\sqrt{a^2 + b^2}}$.

$$\text{Тогава } \operatorname{tg}(\angle PQA) = \frac{AP}{PQ} = \frac{\sqrt{a^2 + b^2}}{b} \cdot \frac{\sin \alpha}{1 + \cos \alpha}.$$

При $k = \frac{a}{b}$, $\angle PQA = 45^\circ$ и $\angle DAB = 60^\circ$ имаме

$$1 = \sqrt{k^2 + 1} \cdot \frac{\sqrt{3}}{3}, \text{ откъдето } k = \sqrt{2}.$$

